

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
JÁNA MAZÁKA,
predstavljeni 1. marca 2012¹

Zadeva C-112/11

**ebookers.com Deutschland
proti**

**Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale
Bundesverband eV**

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Oberlandesgericht Köln (Nemčija))

„Člen 23(1) Uredbe (ES) št. 1008/2008 — Skupna pravila za opravljanje zračnih prevozov v Skupnosti — Pojem ‚možnost doplačila‘ — Cena zavarovanja za primer odpovedi, ki ga zagotovi neodvisna zavarovalna družba, ki je del skupne cene in ki se potniku zaračuna skupaj s ceno leta“

I – Uvod

1. Oberlandesgericht Köln (višje deželno sodišče, Köln, Nemčija) je s sklepom z dne 2. marca 2011, ki ga je Sodišče prejelo 4. marca 2011, Sodišču na podlagi člena 267 PDEU predložilo vprašanje za predhodno odločanje, ki se nanaša na razlago člena 23(1) Uredbe (ES) št. 1008/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. septembra 2008 o skupnih pravilih za opravljanje zračnih prevozov v Skupnosti (prenovitev)².

2. Vprašanje za predhodno odločanje je bilo postavljeno v okviru spora med Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV (v nadaljevanju: BVV) (združenje uradov za varstvo potrošnikov) in družbo ebookers.com Deutschland (v nadaljevanju: ebookers.com), ki prodaja letalska potovanja na spletnem portalu za potovanja, ki ga upravlja. Spor se nanaša na način, na katerega družba ebookers.com na svoji spletni strani nudi možnost sklenitve zavarovanja za primer odpovedi potovanja.

3. Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali cena zavarovanja za primer odpovedi potovanja, ki ga zagotovi tretja oseba (v tem primeru zavarovalna družba) in ki se sklene in plača skupaj z letom na spletu, pomeni „možnost doplačila“ v smislu člena 23(1) Uredbe št. 1008/2008, ki jo mora stranka torej sprejeti s „potrditvijo“.

¹ — Jezik izvirnika: angleščina.

² — UL L 293, str. 3.

II – Pravni okvir

4. V uvodni izjavi 16 Uredbe št. 1008/2008 je navedeno:

„Stranke bi morale imeti možnost učinkovite primerjave cen zračnih prevozov različnih letalskih prevoznikov. Zato bi morale končne cene, ki naj jih plača stranka za zračne prevoze za potovanja iz Skupnosti označevati končno ceno, vključno z vsemi davki, prispevki in pristojbinami. Letalske prevoznike Skupnosti se tudi spodbuja, da prikažejo končno ceno za zračne prevoze iz tretjih držav v Skupnost.“

5. V členu 2(18) Uredbe št. 1008/2008 so „letalske prevoznine“ za namen te uredbe opredeljene kot:

„cene, izražene v eurih ali lokalni valuti, ki jih morajo plačati potniki letalskim prevoznikom ali njihovim zastopnikom ali drugim prodajalcem kart za zračni prevoz zadevnih potnikov, in kakršn[i] koli pogoj[i], pod katerimi te cene veljajo, vključno s plačili in pogoji, ki so ponujeni agenciji in drugim pomožnim službam“.

6. V členu 2(19) te uredbe so „tarife zračnega prevoza“ opredeljene kot:

„cene, izražene v eurih ali v lokalni valuti, ki jih je treba plačati za prevoz tovora, in pogoj[i], pod katerimi takšne cene veljajo, vključno s plačili in pogoji, ki so ponujeni agenciji in drugim pomožnim službam“.

7. V členu 23(1) Uredbe št. 1008/2008 z naslovom „Obveščanje in enaka obravnava“ je določeno:

„Letalske prevoznine in tarife, ki so na voljo javnosti, zajemajo pogoje, ki veljajo, kadar so ponujene ali objavljene v kakršni koli obliki, vključno na spletu, za zračni prevoz z letališč na ozemlju držav članic, za katere velja Pogodba. Končna cena letalske prevoznine in tarife je vedno navedena in označuje ceno, ki se plača, z vsemi davki, prispevki, dodatnimi dajatvami in pristojbinami, ki so neizogibni in predvidljivi v času objave. Poleg navedbe končne cene, je navedeno vsaj še naslednje:

- (a) letalska prevoznina ali tarifa;
- (b) davki;
- (c) letališke pristojbine, in
- (d) ostali prispevki, dodatne dajatve ali pristojbine, zlasti tiste, povezane z varnostjo ali gorivom,

če so bile postavke iz točk (b), (c) in (d) dodane letalskim prevozninam ali tarifam. Možnost doplačila se sporoči na jasn, pregleden in nedvoumen način ob začetku kupovanja vozovnic, kupec pa sam izbere možnost doplačila [s ‚potrditvijo‘].“

III – Dejstva, postopek in vprašanje za predhodno odločanje

8. Družba ebookers.com trži letalska potovanja na spletnem portalu za potovanja, ki ga upravlja.

9. Iz predložitvenega sklepa izhaja, da se, ko stranka med postopkom nakupa izbere določen let, na spletni strani zgoraj desno pod naslovom „vaši trenutni stroški potovanja“ pokaže pregled stroškov. Ta pregled poleg letalske prevoznine vsebuje tudi znesek za „davke in pristojbine“ ter nadaljnjo postavko „zavarovanje za primer odpovedi potovanja“. Nato je navedena „skupna cena potovanja“.

10. Na koncu strani je stranka opozorjena na to, kako mora ravnati v primeru, da z izbiro možnosti odklonitve ne sklene zavarovanja.

11. Ob koncu postopka nakupa stranka plača skupno ceno družbi ebookers.com, ki nato plača stroške poleta zadevni letalski družbi, stroške zavarovanja zavarovalni družbi in posreduje plačilo davkov in pristojbin. Zavarovalna družba je pravno in ekonomsko neodvisna od letalske družbe.

12. BVV meni, da je zgoraj opisani način plačila na spletni strani ebookers.com v nasprotju s členom 23(1) Uredbe št. 1008/2008, ker stranka sprejme ponudbo za sklenitev zavarovanja za primer odpovedi potovanja z „odklonitvijo“. To mnenje je bilo potrjeno v tožbi, ki jo je BVV vložilo pri Landgericht Bonn (deželno sodišče v Bonnu).

13. Oberlandesgericht Köln, pri katerem je družba ebookers.com vložila pritožbo, meni, da iz besedila in nastanka Uredbe št. 1008/2008 ni razvidno, ali člen 23(1) te uredbe zajema način sklenitve zavarovanja za primer odpovedi potovanja, kot je ta v postopku v glavni stvari.

14. V zvezi s tem poudarja, da po eni strani iz besedila Uredbe št. 1008/2008 izhaja, da se ta nanaša na „opravljanje zračnih prevozov“, in ne na ponujanje zavarovanja. Poleg tega zadevne ponudbe ne ponuja letalska družba, ampak ekonomsko in pravno neodvisna zavarovalna družba.

15. Predložitveno sodišče po drugi strani meni, da je mogoče člen 23(1) Uredbe št. 1008/2008 razlagati tudi tako, da zajema tudi doplačila, vključno z „možnostjo doplačila“ za take storitve, ki jih tretji, kot na primer družba, ki se ukvarja z zavarovanjem potovanj, ponujajo letalskemu potniku ob in v zvezi z nakupom leta.

16. Oberlandesgericht Köln je v teh okoliščinah prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali zajema določba člena 23(1) Uredbe št. 1008/2008, ki določa, da se možnost doplačila sporoči na jasn, pregleden in nedvoumen način ob začetku postopka nakupa, kupec pa izbere možnost doplačila s ‚potrditvijo‘, tudi stroške, povezane z letalskimi prevozi, ki se plačujejo za storitev tretjih (v obravnavanem primeru: ponudniku zavarovanja za primer odpovedi potovanja) in jih prodajalec vozovnic za letalska potovanja zaračunava potniku v okviru skupne cene, ki vključuje letalsko prevoznino?“

IV – Pravna presoja

17. Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali z letalskim potovanjem povezani stroški storitev, ki jih zagotavljajo tretji, kot je zadevno zavarovanje za primer odpovedi potovanja, in ki jih podjetje, ki prodaja let, zaračuna stranki skupaj z letalsko prevoznino kot del skupne cene, pomenijo „možnost doplačila“ v smislu člena 23(1) Uredbe št. 1008/2008, tako da mora stranka imeti možnost, da to ceno ali, natančneje, ponudbo zadevne storitve sprejme s „potrditvijo“.

A – Bistvene trditve strank

18. V obravnavani zadevi so pisna stališča predložili družba ebookers.com, BVV, španska, italijanska, avstrijska in finska vlada ter Komisija. Družba ebookers.com, BVV in Komisija so bili zastopani na obravnavi 11. januarja 2012.

19. Družba ebookers.com meni, da je treba na predloženo vprašanje odgovoriti negativno, ker člen 23(1) Uredbe št. 1008/2008 ne zajema stroškov storitev, ki niso del pogodbe o zračnem prevozu in ki jih ne zagotavljajo letalski prevozniki.

20. Družba ebookers.com meni, da ta razlaga izhaja iz nastanka in besedila Uredbe št. 1008/2008, zlasti iz njenega člena 23(1), in je tudi v skladu s ciljem te uredbe, ki ni urejanje področja ponudb, ki niso del pogodbenega razmerja med letalskimi prevozniki in strankami.

21. V nasprotju s tem BVV, španska, italijanska, avstrijska in finska vlada ter Komisija soglasno predlagajo, da se na predloženo vprašanje odgovori pritrdilno.

22. Te stranke se v podporo svojim stališčem z argumenti, ki se le nekoliko razlikujejo, sklicujejo zlasti na namen Uredbe št. 1008/2008, kot je razviden iz uvodnih izjav 15 in 16 te uredbe, torej povečati zaščito potrošnikov in jim omogočiti učinkovito primerjavo cen zračnih prevozov različnih letalskih prevoznikov. Menijo, da je zlasti iz člena 2(18) in 23(1) te uredbe jasno, da se ta uredba ne uporablja le za letalske prevoznike in njihove storitve, ampak tudi za zastopnike, posrednike in, splošneje, tretje osebe ter storitve, ki jih ti ponujajo v povezavi z zračnimi prevozi ali prodajo vozovnic.

23. Zato se te stranke strinjajo, da je treba v obravnavanem primeru zadevno zavarovanje za primer odpovedi potovanja šteti za možnost doplačila v smislu člena 23(1) Uredbe št. 1008/2008, kar zlasti pomeni, da ga stranka ob nakupu leta na spletni strani ebookers.com sprejme s postopkom „potrditve“.

B – Presoja

24. Za ugotovitev, ali je treba pojem „možnost doplačila“ v smislu člena 23(1) Uredbe št. 1008/2008 razlagati tako, da zajema cene takih storitev, kot je zadevno zavarovanje za primer odpovedi potovanja v postopku v glavni stvari, ki jih zagotavlja stranka, ki ni letalski prevoznik, je treba natančno preučiti vsebino in namen tega člena ter zlasti različne cene in dele cen, na katere se nanaša.

25. V zvezi s tem najprej menim, da je na splošno namen člena 23(1) Uredbe št. 1008/2008, kot je razvidno iz njegovega naslova in vsebine, zagotoviti informacije in preglednost cen zračnih prevozov in da se torej s tem členom uresničuje, kot je pravilno ugotovilo več strank tega postopka, splošni cilj varovanja strank ali potrošnika na področju zračnih prevozov.

26. Podrobneje, očitno je, da člen 23(1) Uredbe št. 1008/2008 temelji na razlikovanju med dvema glavnima razredoma cen in njunimi deli. Za vsakega od teh razredov so določene različne zahteve, ki sledijo zlasti posebnim ciljem, ki so določeni v zvezi z informacijami, ki se nanašajo na ceno zračnih prevozov in varstvo strank ali potrošnikov.

27. Prvič, bistvo člena 23(1), prvi in drugi stavek, Uredbe št. 1008/2008 je pojem „končna cena“, ki jo sestavljajo letalska prevoznina ali tarifa – kot sta široko opredeljeni v členih 2(18) in 2(19) te uredbe – ter vsi davki, prispevki, dodatne dajatve in pristojbine.

28. V tej končni ceni, ki jo za zračni prevoz plača stranka, morajo biti vedno navedeni njeni sestavni deli, kot je določeno v nadaljevanju te določbe.

29. Namen tega pravila je, kot je razvidno iz uvodne izjave 16 Uredbe št. 1008/2008, stranki omogočiti učinkovito primerjavo cen zračnih prevozov različnih letalskih družb.

30. V zvezi s tem je za učinkovito primerjavo cen treba zagotoviti, da se končne cene nanašajo na podobne (letalske) storitve in da vsebujejo postavke, ki so si, kolikor je mogoče, podobne. Zato je v členu 23(1), drugi stavek, Uredbe št. 1008/2008 določeno, da morajo biti sestavni deli cene, kot so prispevki in pristojbine, ki morajo biti vključeni v končno ceno, vedno navedeni kot „neizogibni in predvidljivi v času objave“.

31. Tako bo stranka obveščena o dejanskih stroških poleta z določeno letalsko družbo, in sicer pod običajnimi pogoji, iz kraja A v kraj B in bo lahko to ceno primerjala z dejansko ceno enakega leta pri drugi letalski družbi, zastopniku ali prodajalcu vozovnic.

32. Drugič, v nasprotju s tem „doplačila“ iz člena 23(1), zadnji stavek, Uredbe št. 1008/2008, kot je pravilno ugotovila Komisija, ni mogoče šteti za sestavni del „končne cene“, kot je opredeljena za namen te določbe³, ali same letalske prevoznine.

33. Ta doplačila so opredeljena kot „možna“ in so kot taka torej cene ali stroški, ki se jim je mogoče – drugače kot letalska prevoznina in drugi sestavni deli cene, navedeni v členu 23(1), drugi stavek, Uredbe št. 1008/2008 – ob nakupu posameznega leta izogniti, in se torej nanašajo na „dodatke“ v povezavi z zračnim prevozom, ki jih stranka lahko sprejme ali pa ne. Prav zato, ker ima stranka izbiro – drugače kot pri sami letalski prevoznini ali davkih in prispevkih – se lahko take dodatne cene sprejmejo s „potrditvijo“ ali „odklonitvijo“.

34. Če bi se v nasprotju s tem taka možnost doplačila štela za del končne cene, ki mora biti vedno navedena v skladu z namenom člena 23(1), prvi in drugi stavek, Uredbe št. 1008/2008, bi bila končna cena lahko odvisna od številnih različnih storitev ali paketov storitev in primerljivost cen zračnih prevozov različnih letalskih družb dejansko ne bi bila uresničena.

35. Tudi iz tega razloga – v nasprotju s tem, kar je navedla Komisija – člen 23(1), tretji stavek, Uredbe št. 1008/2008, ki se nanaša na tako možnost doplačila, kot je ta v obravnavanem primeru, ne uresničuje cilja, navedenega v uvodni izjavi 16 te uredbe, da se zagotovi učinkovita primerljivost cen zračnih prevozov.

36. Ta določba določa jasne in posebne zahteve za možnost doplačila, namreč da je treba take cene sporočiti na jasen, pregleden in nedvoumen način ob začetku postopka nakupa in da kupec te cene ali, natančneje, ponudbo storitve, za katero bo plačano doplačilo, sprejme s „potrditvijo“.

37. Namen tega pravila je očitno uresničevanje posebnega in v primerjavi s primerljivostjo cen dodatnega cilja varstva potrošnikov glede zračnih prevozov, namreč da se prepreči, da bi bili potrošniki napeljeni – ker sta neobvezno doplačilo in ponudba, na katero se doplačilo nanaša, avtomatično v naprej vključena v postopek nakupa – k nakupu in plačilu dodatnih storitev, ki niso neizogibne ali nujne za let, razen če se namerno in izrecno odločijo sprejeti take dodatne ponudbe in cene.

38. Glede na to, da je to jasen cilj določbe v členu 23(1) Uredbe št. 1008/2008, ki se nanaša na „možnost doplačila“, menim, da je treba ugotoviti, da je namen, da ta pojem zajame tudi cene storitev, kot je sklenitev zavarovanja za primer odpovedi potovanja, kot je ta v obravnavanem primeru, če je zavarovanje ponujeno in kupljeno v povezavi z letom na tak način, kot je opisalo predložitveno sodišče.

39. Kot je pravilno ugotovilo več strank, bi bilo v nasprotju z namenom te določbe, torej da sta varovana potrošnik ali stranka, če bi bilo to varstvo odvisno od tega, ali je ob postopku nakupa neobvezno storitev in ceno leta ponudila letalska družba ali pravno neodvisna družba in ali je ta storitev neposredno del pogodbe o zračnem prevozu.

40. Mogoče je trditi celo, kot v obravnavanem primeru trdi Komisija, da mora biti sprejetje v okviru nakupa letalskega potovanja, zlasti kadar so storitve in cene, ki običajno niso neposredno povezane s samim letom, ponujene potniku, ki jih lahko kupi, z vidika varstva strank opravljeno s „potrditvijo“.

3 — „Končno ceno“ za namen člena 23(1) Uredbe št. 1008/2008 je treba razlikovati od končnega zneska ali „končne cene“, ki jo stranka plača na koncu postopka nakupa in ki je dejansko sestavljena, kot v obravnavanem primeru, iz končne cene, ki se plača za let ali letalsko storitev, in cene, ki se v povezavi z letom plača za storitev, kot je zavarovanje za primer odpovedi potovanja.

41. Zato menim, da v členu 23(1), tretji stavek, Uredbe št. 1008/2008 ni ključno to, da zadevno doplačilo ponuja letalska družba ali agencija, ki je z njo povezana, ali da je doplačilo opravljeno za storitev zračnega prevoza, ampak to, da sta neobvezna storitev in njena cena ponujeni v povezavi z zračnim prevozom/letom in da je ta storitev lahko kupljena v istem postopku kot storitev/let.

42. Poleg tega je ta razlaga – v nasprotju s tem, kar trdi družba ebookers.com – v skladu z obsegom Uredbe št. 1008/2008.

43. V zvezi s tem je treba upoštevati, prvič, da je predmet te uredbe v skladu z njenim členom 1(1), ki se nanaša na letalske prevoznike (iz te določbe izhaja, da ta uredba ureja licenciranje letalskih prevoznikov Skupnosti in njihove pravice za opravljanje zračnih prevozov znotraj Skupnosti), tudi – splošneje – „določanje cen zračnih prevozov znotraj Skupnosti“.

44. Poleg tega, čeprav so, kot je pravilno ugotovila finska vlada, v členu 2(18) Uredbe št. 1008/2008 opredeljene „letalske prevoznine“ in postavke cen, ki sestavljajo strukturo cene, in torej, kot je bilo navedeno zgoraj, niso neposredno pomembne za razlago pojma „možnost doplačila“, pa je pomembno, da so v točki 18 omenjeni tudi cene in stroški, ki so plačani subjektom, ki niso letalski prevozniki, kot so agencije in druge pomožne službe.

45. Enako je za končno ceno, na katero se navezuje obveznost obveščanja iz člena 23(1) te uredbe, izrecno določeno, da vsebuje postavke, ki niso nujno plačane za storitve, ki jih zagotavljajo sami letalski prevozniki, in ki so dejansko plačane tretjim osebam, ki so pravno neodvisne od letalske družbe, za storitve, ki jih opravijo zadnjenavedene, pri čemer te postavke vključujejo davke ali prispevke, kot so letališke pristojbine ali prispevki, ki se nanašajo na varnost.

46. Zato na podlagi zgoraj navedenih določb Uredbe št. 1008/2008 menim, da v nasprotju s stališčem ebookers.com cena ali njeni sestavni deli niso izključeni iz obsega te uredbe zgolj zato, ker izhajajo iz storitve, ki jo opravlja tretji, ki je pravno neodvisen od letalskega prevoznika, ali ker so zaračunani za tako storitev, ali pa zato, ker neposredno ne izhajajo iz samega zračnega prevoza, kot je opredeljen v členu 2(4) te uredbe, ampak so z njim le posredno povezani.

47. Nazadnje menim, da dejstvo, da zakonodaja varstva potrošnikov na splošno ne prepoveduje sprejetja z odklonitvijo, ne vzbuja dvoma o razlagi, v skladu s katero je v okviru zračnih prevozov in njihovih cen v smislu Uredbe št. 1008/2008 prepovedano sprejetje stroškov z odklonitvijo, kot je sprejetje zavarovanja za primer odpovedi potovanja. Menim tudi, da ni mogoče upravičeno trditi, da taka razlaga različno obravnava letalske družbe v primerjavi z drugimi družbami v transportnem sektorju (kot so upravljavci železniških storitev), ker vsaj za zdaj ni primerljivega varstva glede nakupa vozovnic in možnosti doplačil.

48. Glede na zgoraj navedeno predlagam, da se na predloženo vprašanje odgovori, da pojem „možnost doplačila“ iz člena 23(1) Uredbe št. 1008/2008 zajema stroške storitev tretjih, na primer strošek zavarovanja za primer odpovedi potovanja, kot je ta iz postopka v glavni stvari, če sta storitev in cena za storitve ponujeni skupaj z letom in se ju lahko plača v istem postopku, v katerem se kupi let, in če to ceno stranki zaračuna družba, ki prodaja let, skupaj z letalsko prevoznino v okviru skupne cene.

V – Predlog

49. Iz zgoraj navedenih razlogov Sodišču predlagam, naj na vprašanje za predhodno odločanje, ki ga je postavilo Oberlandesgericht Köln (Nemčija), odgovori tako:

Pojem „možnost doplačila“ iz člena 23(1) Uredbe (ES) št. 1008/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. septembra 2008 o skupnih pravilih za opravljanje zračnih prevozov v Skupnosti (prenovitev) je treba razlagati tako, da zajema stroške storitev tretjih, na primer strošek zavarovanja za primer

odpovedi potovanja, kot je ta iz postopka v glavni stvari, če sta storitev in cena za storitve ponujeni skupaj z letom in se ju lahko plača v istem postopku, v katerem se kupi let, in če to ceno stranki zaračuna družba, ki prodaja let, skupaj z letalsko prevoznino v okviru skupne cene.